

Fusiuns ston crescher da sutensi

■ (anr) Ins sa regorda anc dal tsunami politic dals 7 da matg 2006. Lez di ha la tschentada da cumin da Glaruna decidì che en quel chantun cun 38 000 abitants saja il dumber da 25 vischnancas da reducir sin anc trais. La regenza aveva proponì diesch. In vischin è dentant stà per in tagl radical. Ed uschia han ins liquidà las structuradas communalas tradiziunals. Igl è be restà trais vischnancas. Dapi alur sa splega il process da la refurma communalada en grond tempo. Da 1850–2015 n'èn na main che 879 vischnancas vegnidas fusiunadas davent en Svizra. Restadas èn anc 2324. Ma las vischnancas èn anc adina memia pitschnas cun ina media da 1224 abitants. Cun ina tala da 400 abitants ha il Grischun las pli pitschnas vischnancas.

Adina pli blers chantuns planiseschan e sustegnan finanzialmain fitg las fusiuns. Blers èn dentant da l'opiniun che la schliaziun radicala da Glaruna na saja betg la dretga via, siond ch'ella haja destruì existenzialmain bleras societads civilas. Cun quella centralisaziun extrema hajan ins era perdi fitg blers zunt abels collavuradors communalas. I saja da tegnair mesira, manegia era la revista «Vischnanca svizra». Il pli lunsch en quella chausa va il chantun Tessin cun ses 330 000 abitants che vuless reducir da 135 sin 23 vischnancas. Principalmain vegnan pitschnas vischnancas fusiunadas cun gronds lieus sco Ligiaun, Locarno, Blizuna e Mendrisio a citads cun mintgamai 50 000 e 9000 abitants. A curt termin na vegnan talas fusiuns planisadas strusch a reussir.

Persuenter fan obervaders valair dus motifs: En tuts chantuns exista oz – tenor dretg federal – ina egualisaziun finanziaria. Quai lubeschia er a vischnancas pitschnas da survivor. Ils stimulsi finanziari per fusiunar n'èn perquai savens betg da muntada. Tras cooperaziuns intercommunalas sa laschian problems d'effizienz bain schliar, ma ch'els creeschian a medem temp era deficits per la democrazia.